

7. Declaration of the Seven Heads of State and Government and Representatives of the European Communities. 1982, June 6. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.g7.utoronto.ca/summit/1982versailles/communiqu.html>
8. Bulletin of the European Communities. 1982 March 30. Archive (European Union) EC: Brussels European Council (Presidency Conclusions). – Режим доступу: <http://www.margarethatcher.org/document/114107>.
9. President Mitterrand's Statement to the press at the conclusion of the Versailles summit. 6 June 1982 // France, Ministère des relations extérieures, Service d'information et de presse. – № 17. – 1982. – Р. 30–31.
10. Резолюція ООН № 508 (1982) от 5 июня 1982 года. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/sc/documents/resolutions/1982.shtml>
11. Resolution UN № 509 (1982) on 6 June 1982. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/EF27DFB7553F7496852560DF006497F6>
12. Washington Post, February 26, 1982.
13. New York Times, June 5, 1982.
14. The New York Times, June 4, 1982.
15. Новейшая история арабских стран Африки. 1917-1987. – М., 1990. – 472 с.
16. Кислов А. Арабо-израильский детонатор // Международная жизнь. – 2004. – № 9. – С. 68–76.
17. Близняков Р. О., Малишев Д. А. Вплив Ливанської війни 1982 року на міжнародні відносини на Близньому Сході: історико-правовий аспект // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки». – Том 20 (59). – № 2. – 2007. – С. 19–28.

Радчук Л.О.

аспірант,

*Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки*

ФОРМУВАННЯ І ВІДОБРАЖЕННЯ КОЛЕКЦІЇ ШЕВЧЕНКІАНИ МИКОЛИ КУДЕЛІ У СВІТЛИЦІ-МУЗЕЇ КОБЗАРЯ (ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД)

Микола Куделя – великий подвижник на ниві національного відродження, мужня, чесна людина, відомий в Україні та поза її межами збирач багатющої Шевченкіани. Любов до творчості Великого Сина українського народу Т.Г. Шевченка, Микола Куделя проніс через усе своє нелегке та довге життя. Він з дитячих років, захоплювався щирою, високопатріотичною поезією Тараса Григоровича Шевченка. Багато віршів Кобзаря вчив на пам'ять.

Про Шевченкіану Миколи Куделі, яка нараховує близько 1000 видань, портретів, цікавих колекцій марок, поштівок, ілюстрацій, скульптурних зображень, медальйонів, значків та інших речей, знають сьогодні в багатьох музеях України, знають і за кордоном. Микола Павлович вів широке листування із дослідниками Шевченкової спадщини, з музейними працівниками, відвідував пам'ятні місця перебування Тараса Шевченка [1, с. 4].

З 1927-го року у с. Буяни тоді Луцького повіту (нині – Луцький район Волинської області) діяв осередок «Просвіти», наймолодшим членом якої був Микола Павлович. Просвітянська громада обрала його бібліотекарем. Уже в той час молодий шевченкознавець почав збирати колекцію книг, брошур та інших матеріалів, пов'язаних з Кобзарем. Цей процес був перерваний війною і багаторічним засланням М.П. Куделі на Колиму.

У 1955 році, повернувшись із заслання, він працював на шахтах Львівсько-Волинського басейну. Заробивши грошей, повертається у рідні Буяни. Тут звів власну хатину, найліпшу, найпросторішу кімнату у якій відводить своїй Шевченкіані. Люди назвуть цю кімнату «Світлицею Кобзаря».

У 1961–1964 роках, коли весь світ відзначав 150-річчя з дня народження та 100-річчя з дня смерті Т.Г. Шевченка, Микола Куделя знову активно всі зусилля віддає купівлі, збиранню творів Кобзаря, шевченкознавчої літератури. На зароблені палітурною роботою гроші купував книги, передплачував періодичні та наукові видання, листувався з багатьма відомими шанувальниками поета, які надсилали йому книги.

Так, краєзнавець та близький друг Миколи Павловича, Григорій Гуртовий 3 січня 1995 року, завітавши у гості, поцікавившись деякими краєзнавчими питаннями та подіями, подарував знаному шевченкознавцю Волині «Кобзар» 1944 року видання та книгу Ф. Матушевського «Великі роковини» до 50-ліття смерті Т.Шевченка «, видавництва «Вік», Київ 1911 року випуску.

Микола Ворон – бібліотекар української бібліотеки та архіву Святого Володимира з канадського міста Калгарі передав у музей «Кобзар» харківського видання 1930 року. Перший власник цієї книги, родом з-під Кам'янця-Подільського, у роки сталінських репресій і голодомору закопав її у землю, а у війну, коли гітлерівці повезли його на примусові роботи до Німеччини, забрав із собою. По війні, вже в таборі переміщених осіб «Кобзар» потрапив до Миколи Ворона, а через півстоліття емігрант, дізнавшись про унікальну книгозбірню Куделі, надіслав на Волинь.

Допомогу у створенні експозиції Музею-Світлиці Кобзаря Микола Павлович отримував від етнографів та краєзнавців Волині. Так, оформлення матеріалів в експозиційні блоки допомагав робити директор Торчинського народного історичного музею Григорій Олександрович Гуртовий. В кімнаті облаштували куточок убогої селянської хатини, у якій проживав малий Тарас, кімнати в Петербурзі з тапчаном, кобзою біля нього і ніби щойно скинутим солом'яним брилем, поруч мольберт з недомальованою картиною, етюдник з фарбами і глечик з пензлями.

Фотокореспондент районної газети «Слава Праці» Жорж Ковальський підготував кількасот фотокопій документів про Т.Г. Шевченка. На стінах були оформлені стенди волинських стежок Тараса Шевченка, виставлені рідкісні видання «Кобзаря», зібрані за життя Миколаю Павловичем [2, с. 559]. У кімнаті розвішано 16 портретів Т. Шевченка, у книжкових шафах понад 800 книг шевченкознавчої літератури. Тут представили оригінальний та рідкісний експонат: найстаріший «Кобзар» у колекції М.П. Куделі, виданий у Санкт-

Петербурзі незадовго після смерті поета у 1867 році. Миколі Куделі вдалося відшукати та зберегти 6 томів унікального 16-томного «Повного видання творів Т. Шевченка», здійсненого в 1934–1935 роках у Львові.

Варто відзначити, що предмети з колекції М.П. Куделі не залишалися закритими для відвідувачів. У музеї шевченкознавець проводив екскурсії дітям із шкіл Луцького та інших районів Волині, з інших областей України. «Світлицю Кобзаря» відвідували вчені, академіки різних наук, представники української діаспори з Канади, США, Англії, Німеччини, Австралії. А самого Миколу Павловича сучасники зазвичай називали сільським академіком шевченкознавства, людиною народної долі і найпалкішим патріотом України.

9 березня 1995 року у селі Буяни при Будинку культури урочисто відкрито Музей-світлицю Тараса Шевченка, який став першим і єдиним на Волині музейним закладом такого типу [4, с. 116]. Урочистості в цей день розпочалися з покладання вінків і живих квітів до погруддя Тараса Шевченка в Буянах. Учні Буянівської і Торчинської шкіл підготували та виконали вокально-хореографічну композицію. Вступне слово взяв заступник голови Луцької районної ради І. Саламан, з папірця по «завченому советському методу» привітав усіх присутніх.

У 1995 році з ініціативи начальника обласного управління культури Богдана Самохваленка за подвижницьку працю на ниві формування і збереження колекції шевченкіани Миколу Павловича пошановано встановленням його іменної премії. Вона присуджується краєзнавцям, патріотам, людям, які вірою і правдою служать Україні [3, арк. 2].

У 1997 році Микола Павлович удостоєний премії Всеукраїнського благодійного фонду імені Т.Г. Шевченка «В своїй хаті – своя правда, і сила, і воля».

Як бачимо, волинський шевченкознавець Микола Павлович Куделя багато сил та енергії віддавав культурно-освітній справі, пропаганді полум'яних творів Тараса Шевченка. Музей та Шевченкіана Миколи Куделі стали прекрасною школою патріотичного виховання, відродження духовності, суверенітету України.

Список використаних джерел:

1. Гуртовий Г. О. Як народився і діє Торчинський народний музей / Г. О. Гуртовий / Роде наш красний... Волинь у долях краян і людських документах. – Том III. – Луцьк: РВВ Вежа, 1999. – С. 559.
2. Куделя М. Кобзар у моєму житті: Автобіографічний нарис. – Луцьк: ІНЦІАЛ, 1998. – 144 с. – С. 116.
3. Фонди Волинського краєзнавчого музею, [щоденник М. П. Куделі:] «17. Продовження від 10 березня 1995 р.», 12 арк., арк. 2.
4. Штинько В. Шевченковими думами молився / Валентина Штинько // Волинь. – 17 березня 1994 р. – С. 4.